

Handläggare
Elfwendahl, Magnus

Datum
2015-08-28

Diarienummer
KTN-2015-0450

Kulturnämnden

Samrådsyttrande – Fördjupad översiktsplan för Södra staden, Uppsala kommun

KS2012-0452

Förslag till beslut

Kulturnämnden föreslås besluta

att till kommunstyrelsen avge upprättat yttrande avseende fördjupad översiktsplan för Södra staden, Uppsala kommun

Sammanfattning

Planförslaget ger visionen och grundförutsättningarna för utvecklingen av Södra staden med utgångspunkt i en effektiv kollektivtrafiksförsörjning och områdets unika kvaliteter. Förslaget visar på större offentliga rum som tar fasta på områdets natur- och kulturvärden. Den visar på ett nätverk av rörelsestråk för kollektivtrafik, bil samt gång och cykel. Utvecklingsområden pekas ut med förutsättningar för att utvecklas som blandade områden med bostäder, verksamheter och service.

Ärendet

Kulturnämnden har av byggnadsnämnden anmodats yttra sig över rubricerade ärende. Yttrandet ska vara plan- och byggnadsnämnden tillhanda senast 11 september 2015.

En bred konsekvensanalys av planförslaget visar på den stora potentialen att lyfta området utifrån ett sociokulturellt perspektiv. Samtidigt visar analysen på att förslaget riskerar negativa konsekvenser på områden av värde för riksintresset för kulturmiljövården och miljöer med utpekade kulturmiljövården.

Utvecklingsområdet Södra staden är en del av Uppsala som idag inte har några definierade gränser, men som omfattar hela eller delar av stadsdelarna Polacksbacken, Rosendal, Ulleråker, Ultuna, Gottsunda, Valsätra och Sunnersta. Planområdet sträcker sig från

Polacksbacken i norr till Sunnersta i söder, och från Fyrisån i öster till Gottsunda i väster. Utredningsområdet är ca 700 hektar.

Handlingen består av fem delar.

1. Planförslaget. Visionsavsnittet handlar om den övergripande viljeinriktningen för utvecklingen av Södra staden. Stadsbyggnadsinriktningen visar på vad Uppsala kommun strävar efter att förverkliga i den fysiska miljön.

2. Genomförande. Utifrån ett antal utbyggnadsscenario presenteras de behov av investeringar som en utbyggnad innebär. Vidare tas frågor upp som är viktiga att föra vidare i nästa planeringsskede.

3. Konsekvenser. Planförslagets konsekvenser har analyserats i en hållbarhetsbedömning. Konsekvenserna sammanfattas utifrån miljöaspekter, sociala, kulturella och ekonomiska aspekter.

4. Medborgardialog. Resultatet av tidigare dialoger presenteras i en rapport.

5. Underlag och bilagor. Här presenteras utredningar/fördjupningar/dokumentationer inom olika ämnesområden. Framtagna eller använda i arbetet. Alla handlingar finns på Södra stadens hemsida samt är tillgängliga hos stadsbyggnadsförvaltningen.

Kulturförvaltningen

Sten Bernhardsson
Direktör, chef för kulturförvaltningen

Planhandlingar finns att hämta på kommunens hemsida (www.uppsala.se). Klicka på: **Boende och trafik**, och därefter på **Stadsutveckling och planering** och klicka på **Detaljplaner**. Gå sedan till **se detaljplaner som är öppna för samråd eller granskning**. Klicka på **Fördjupad översiktsplan för Södra staden**. Sök sedan upp den planhandling du söker.

Handläggare
Elfwendahl, Magnus

Datum
2015-08-28

Diarienummer
KTN-2015-0450

Kommunstyrelsen

Samrådsyttrande – fördjupad översiktsplan för Södra staden Uppsala kommun

KS 2012-0452

Sammanfattning

Kulturnämnden har tagit del av rubricerade ärenden och vill här anföra följande.

- En fullskalig utbyggnad utifrån planen innebär en ökning av Uppsala stad med en tredjedel. Detta är en enorm utmaning för hela kommunen och måste vara en fråga för samtliga nämnder och förvaltningar. Kulturnämnden tror inte att några kommer bo i Södra staden – de kommer bo i stadsdelar som Ulleråker, Ultuna, Gottsunda och Rosendal. Varje område har sin egen historia och unika karaktär. Utbyggnaden måste ske med hänsyn till varje områdes förutsättningar samt sikta mot att berika dessa värden.
- Att integrera kulturhistoriska objekt/områden i samhällsplanering är att ta ansvar och möjliggöra för framtida uppsalabor att få uppleva kulturarvets mångfald. Detta förhållningssätt måste genomsyra planeringsdokumentets hantering av Södra stadens kulturvärden, särskilt gäller detta Ulleråkersområdet.
- Vems historia som ska få komma till tals är inte bara en strategisk fråga utan har också en demokratisk sida. Vilka berättelser ska få leva vidare? Varför är dessa historier så betydelsefulla att förmedla? Planen ger inga besked.
- Planen ger inte besked om varför merparten av den institutionsbebyggelse i Ulleråkersområdet som bedömts ha kulturvärden kan rivas trots plan- och bygglagens krav på att det vid all fysisk planering ska tas hänsyn till kulturvärden på platsen.

- Kultur är en resurs för samhället som för människor framåt. Den har betydelse för deras hälsa och välbefinnande. Kultur, fritid och rekreation utgör också viktiga flyttfaktorer. Konst och kultur ska ses som en självklar del av välfärden när nya stadsdelar byggs tillsammans med insikten om att fritid spelar en stor roll för barn och ungas utveckling.
- Ska kulturvärden värnas i enlighet med strategins ambitioner måste det unika vara utgångspunkt vid all planering.
- Kärnvärden som begrepp sänder ut ett viktigt budskap till omvärlden. Vilka abstrakta ideal som ingår i detta begrepp när det använts här behöver tydliggöras.
- Till den sociala infrastrukturen hör även lokaler för olika kulturella aktiviteter liksom lokaler för barn och ungas fria tid. Funktioner, kvantiteter och sammanhang för dessa måste utredas närmare.

Yttrande

Allmänna synpunkter

Kulturnämnden välkomnar rubricerade planförslag som avser att skapa möjligheter för stora bebyggelsestillskott i södra delen av Uppsala tätort. Samtidigt ställer skalan krav på att olika planeringsdokument ger tydliga riktlinjer vid kommande vägval. Inte minst gäller detta vid hantering av frågor rörande befintliga kulturvärden, kulturell infrastruktur och barn och ungas fritid. Nämnden vill understryka vikten av att se dessa frågor som strategiska och angelägna att fördjupa sig i för att åstadkomma goda lösningar längre fram i planeringsprocessen.

Att ta tillvara kulturhistorisk värdefull bebyggelse är att hushålla med en gemensam samhällsresurs som tidigare generationer skapat. Ytterst handlar det om hållbar utveckling. Vad ger oss rätten att utarma kulturmiljön för kommande generationer? Att integrera kulturhistoriska objekt/områden i samhällsplanering är att ta ansvar och möjliggöra för framtida uppsalabor att få uppleva kulturarvets mångfald. Detta förhållningssätt måste genomsyra planeringsdokumentets hantering av Södra stadens kulturvärden, särskilt gäller detta Ulleråkersområdet.

Den underliggande faktor som särskiljer Södra staden från andra delar av Uppsala och Sverige är områdets kulturhistoriska värden. Detta är ett område med en osedvanligt rik och mångfacetterad utvecklingshistoria där det finns också några drag som är mer betydelsefull än andra. Dessa fyller på detaljer och förtydligar samband och bidrar därigenom på ett avgörande sätt till den stora historiska berättelsen. Att vilja lära känna sin närmiljö är ett allmänmänskligt drag. Ingen människa vill vara en främling i sin egen miljö. I ett inkluderande samhälle är kulturmiljön en källa till kunskap, bildning och upplevelser. Vems historia som ska få komma till tals är inte bara en strategisk fråga utan har också en demokratisk sida. Vilka berättelser ska få leva vidare? Varför är de betydelsefulla att förmedla? Planen måste ge besked.

Planer och program ska vara tydliga och ge besked som kan vägleda verksamhetsutövare och tjänstemän och förklara tankegångar. Kulturvärdenas mångfald är en tillgång och samtidigt en strategisk utmaning. Det räcker inte att ange att unika värden ska värnas i kommande planering. Alla beslut som påverkar betydelsefulla kulturvärden negativt måste kunna motiveras väl. Planen ger inte besked om varför institutionsbebyggelse i Ulleråkersområdet, som bedömts ha kulturvärden, kan rivas trots plan- och bygglagens krav på att det vid all fysisk planering ska tas hänsyn till kulturvärden på platsen.

Kultur är en resurs för samhället som för människor framåt. Den har betydelse för deras hälsa och välbefinnande. Kultur och nöjen också utgör viktiga flyttfaktorer. Konst och kultur ska ses som en självklar del av välfärden när nya stadsdelar byggs tillsammans med insikten om att fritid spelar en stor roll för barn och ungas utveckling. Den offentliga konsten är en del av vårt demokratiska samhälle. Alla uppsalabor, oavsett vem man är eller hur man lever, ska ha möjlighet att uppleva konst i sin närmiljö. Kulturnämnden föreslår att en procentregel tillämpas när Södra staden byggs ut. Detta innebär att en del av varje byggprojekts budget ska omvandlas till konst för de uppsalabor som ska bo och arbeta i Södra staden.

För kommentarer på enskilda avsnitt i planförslaget se nedan.

2.PLANFÖRSLAGET

Hållbarhetsstrategi (sid 14)

Förslaget. Visionen ska bidra till ett långsiktigt hållbart Södra staden. Samtidigt förändras uttrycken för den hållbara staden. Hållbarhetsstrategin ska hjälpa till i planering, genomförande och utvärdering. Strategin formuleras i form av tre huvudsakliga utmaningar: värdesätt det unika, möjliggör för de goda livet och tänk nytt.

Kulturnämndens synpunkter: Människor söker genuina miljöer och äktheten beskrivs som identitetens hjärta. Inom södra staden är identiteten platsbunden. Det är inget lösöre som kan flyttas runt. Att främja historiska berättelser framhålls allt oftare som en kvalitet för en god livsmiljö och Ulleråker har en tydlig historisk profil. Ska kulturvärden värnas i enlighet med strategins ambitioner måste det unika vara utgångspunkt vid all planering.

Strategisk inriktning (sid 15)

Förslaget. En väl fungerande social infrastruktur anges vara en viktig urban kvalitet och avgörande för att stadsdelen ska bli attraktiv. Till denna infrastruktur hör också anläggningar och lokaler för kultur. Den sociala infrastrukturen ska ha högsta prioritet och behoven definieras tidigt i processen för att säkerställa hög kvalitet.

Kulturnämndens synpunkter: Den sociala infrastrukturen omfattar även sådana funktioner som erbjuder alla medborgare möjlighet utöva men också ta del av kultur och fritid. Den ska också tillgodose fritidsbehov hos barn och unga. När lokaliserings- och utformningsbehoven ska beskrivas förväntas nämnden få tillfälle att lämna synpunkter.

Strategiska vägval (sid 17)

Förslaget. Två alternativa stadsbyggnadsstrukturers påverkan på unika kvaliteter och kärnvärden presenteras. Alternativ 1 (stråk 2) som samlar stadsutvecklingen kring Dag Hammarskjölds väg och alternativ 2 (stråk 3) med fokus på ett område öster om Dag Hammarskjölds väg.

Kulturnämndens synpunkter. Alternativen fokuserar på stråkens påverkan på Dag Hammarskjölds väg såsom del av riksintresse för kulturmiljövården. Analysen behöver breddas till att även omfatta förslagets påverkan på Ulleråkers institutionsbebyggelse.

Större offentliga rum (sid 20)

Förslaget. Kvaliteter idag beskrivs som absoluta kärnvärden och ligger till grund för att delområden bedömts som mycket värdefulla.

Kulturnämndens synpunkter. Kärnvärden uppstår inte ut tomma intet utan genom att människor tillskriver vissa platser större betydelse och andra platser mindre betydelse. Kärnvärden som begrepp sänder ut ett viktigt budskap till omvärlden. Om, och i så fall hur, begreppet absoluta kärnvärden kopplas till ett värderingssystem framgår inte. Vilka abstrakta ideal som ingår i detta begrepp när det används som urvalskriterium i detta sammanhang behöver tydliggöras i planen.

1. Området nedanför vingmuttern (sid 22)

Förslaget. Vingmuttern är en av de mest spektakulära byggnaderna i Ulleråkersområdet och den intilliggande parken tillkom på 1800-talet i syfte att möjliggöra odling för patienterna. Denna plats bedöms ha potential att bli en av Södra stadens mest intressanta rekreativa platser längs Fyrisån och ha en koppling till evenemang.

Kulturnämndens synpunkter. Förslaget att göra Vingmuttern och den intilliggande parken till en av Södra stadens mest intressanta platser för olika aktiviteter i kombination med en stark identitetsbärande funktion är ett intressant upplägg att arbeta vidare med. En förutsättning för detta är att de kulturvärden som sammankopplas med platsen får vara utgångspunkt i kommande utvecklingsarbete. Miljöns äkthet är dess främsta resurs och måste respekteras. I detta sammanhang kan även medicinhistoriska museet i Ulleråker vara en betydelsefull samarbetsaktör.

2. Uppsalaåsen (sid 24)

Förslaget. Åsen reser sig över omgivningen och utgör ett viktigt karaktärsfullt inslag i det omgivande landskapet. Längs åsens krön löper den gamla vägen till Uppsala som idag används flitigt av motionärer.

Kulturnämndens kommentar: Lika viktig som utblicken från åsen är dess karaktärsskapande roll i landskapet och som en del av Uppsalasiluetten.

3. *Ultuna hamn (sid 25)*

Förslaget. Området ligger i utkanten av Sveriges lantbruksuniversitet och bebyggelsen på platsen visar på hur den högre undervisningen inom jordbruk utvecklats sedan 1800-talet. Vidare finns i området Linnéstigarna som en påminnelse om Linnés insatser för den systematiska biologin.

Kulturnämndens synpunkter. Nämnden välkomnar förslaget att vid denna plats låta berättelsen om Linnés bidrag till en global vetenskap utgöra ett centralt tema. Uppsala kommun deltar med andra parter i ett projekt ska leda fram till att Sverige lämnar ett förslag till UNESCO:s lista som fokuserar på uppkomsten av systematisk biologi som ett vetenskapligt världsarv. Särskilt under nomineringsprocessen har det betydelse hur Uppsala kommun i samband med fysisk planering hanterar kultur/naturvärden i anslutning till den systematiska biologin och Carl von Linné gärning. Kulturnämnden välkomnar tanken på att tillskapa ett naturrum i området för att främja möten med pågående forskning vid SLU och verklighetens landskap intill. Ett naturrum skulle även bidra till att tillgänglig göra och förmedla kunskap om områdets kulturhistoriska utveckling.

4. *Polacksbacken (sid 26)*

Förslaget. Delområdet innehåller element som ingår i en viktig militärhistorisk berättelse och dess funktion den haft som exercisfält och regementsområde. Platsen utpekats kunna bli en betydelsefull arena för mindre och större spontana eller mer organiserade möten och aktiviteter.

Kulturnämndens synpunkter. Nämnden välkomnar en utveckling om denna samtidigt bevarar områdets öppna karaktär.

5. *Kronparken (sid 27)*

Förslaget. En flerhundraårig fredning av tallskogen liksom dess användning som militärt övningsområde har bidraget till dess nuvarande karaktär. Den unika kulturen bevaras och genom försiktig men lekfulla tillägg i form av konstverk kan platsens kvaliteter synliggöras.

Kulturnämndens synpunkter: Nämnden välkomnar förslaget att Kronparken bevaras. Såsom en rest av den ursprungliga kronoparken Åsen finns där också kulturhistoriska värden. Begreppet högkvalitativt när- och rekreationsområde behöver förklaras för att förstås. Förslaget att låta konst förekomma som lekfulla tillägg i Kronparken ser nämnden som intressant samt förutsätter ett samarbete med kulturförvaltningen.

6. *Hammarbyfältet (sid 29)*

Förslaget. Området karakteriseras av ett relativt tyst och öppet landskap längs med Bäcklösadiket. Rosendalsgård har kulturhistoriska kopplingar in i området och med torpet Kina. Med stora ytor kan detta bli en intressant plats att integrera dagvattenhanteringen i en för Södra staden viktig lokal mötesplats som tillåter bland annat rekreation.

Kulturnämndens kommentar. I kommande planering är det angeläget att kvarvarande historiska strukturer och samband förstärks och utvecklas på objektens/kulturmiljöns villkor.

7. *Ultunafältet (sid 31)*

Förslaget. Det öppna landskapet bidrar till en förståelse för Ultunas historia och förutsättningar för både jordbruket och lantbruksskolorna vilket gör det värdefullt ur ett kulturhistoriskt perspektiv. Ultunafältet kan i framtiden utgöra en viktig rekreativ resurs strategiskt beläget mellan de två täta stadsdelarna. Platsen kan bli en viktig mötesplats.

Kulturnämndens synpunkter: Nämnden välkomnar att detta landskapsrum betraktas som värdefullt ur ett kulturhistoriskt perspektiv. Hur detta värde ska tas tillvara och utvecklas framgår inte av planen. Hur bollplaner, ytor för lek och rekreation förstärker detta landskapsrums kulturhistoriska värden behöver tydliggöras.

8. *Sunnerstafältet (sid 32)*

Förslaget. Området är en del av ett större öppet åkerlandskap som skapades under 1700-talet och har därmed ett kulturhistoriskt bevarande värde. Med hjälp av SLU utbildnings- och forskningsverksamhet kan området utvecklas.

Kulturnämndens synpunkter. I kommande planering är det angeläget att kvarvarande historiska strukturer och samband förstärks och utvecklas på objektens/kulturmiljöns villkor.

Utvecklingsområden (sid 39)

Förslaget. Fyra utvecklingsområden föreslås sörja för service- och centrumfunktioner. Centrumnoder ska bidra till att servicefunktioner kommer närmare de som bor och arbetar i Södra staden. Serviceutbudet ska variera mellan noderna men svara mot människors dagliga behov. Utppekade utvecklingsområden är Rosendal, Polacksbacken-Ulleråker-Hammarby, Ultuna-Bäcklösa-Sunnersta och Gottsunda-Valsätra-Norby.

Kulturnämndens synpunkter. Nämnden välkomnar förslaget att utveckla centrumnoder med servicefunktioner som motsvarar människors dagliga behov samt vill påpeka att till den sociala infrastrukturen hör även lokaler för olika kulturella aktiviteter liksom lokaler/anläggningar för barn och ungas fritidsbehov. Funktioner, kvantiteter och sammanhang för dessa måste utredas närmare.

Riktlinjer för utvecklingsområden (sid 41)

Förslaget. Utvecklingsområdenas utformning i mer detalj avgörs i kommande detaljplanering för respektive område. Framtagna riktlinjer ska dock vara vägledande avseende, funktion, kvalitet, kvantitet och sammanhang.

Kulturnämndens kommentar. Kulturnämnden välkomnar riktlinjer för utvecklingsområdenas utformning. Det är viktigt att områden utformas utifrån sina förutsättningar och kvaliteter. Konstnärlig gestaltning bör i varje enskilt fall, och tillsammans med kulturförvaltningen, studeras som en möjlighet att skapa intressant möten mellan platsens brukare och konstens utövare. Dock bör uppdragen prioritera de områden där Uppsala kommun har full rådighet över marken.

Social infrastruktur (sid 44)

Förslaget. Med social infrastruktur menas samhällsservice i form av skolor och anläggningar för idrott och kultur. För att möjliggöra för en stor mångfald av människor med olika behov och förutsättningar att bo och verka i Södra staden är en fungerande social infrastruktur nödvändig.

Kulturnämndens synpunkter. Funktioner relaterade till kulturutövare och tillgängliggörandet av kultur och fritid utgör också en del av den sociala infrastrukturen. Till denna infrastruktur hör även funktioner i anslutning till barn och ungas fria tid och utveckling i dialog med kulturförvaltningen. Vill man ha ett socialt sammanhållet samhälle måste civilsamhället med i planeringen på olika sätt. För att klargöra vilka grupper som gynnas och vilka som missgynnas i olika satsningar bör sociala konsekvensanalyser övervägas som analys- och processtöd.

Riktlinjer social infrastruktur (sid 44)

Förslaget. Den sociala infrastrukturen kan med fördel lokaliseras i de av planförslaget utpekade större offentliga rummen.

Kulturnämndens kommentar. Kulturnämnden välkomnar riktlinjer för social infrastruktur men saknar riktlinjer för olika kulturrelaterade funktioner som samhället vanligen erbjuder och barn och ungas fritid. Riktlinjerna behöver kompletteras med uppgifter om funktion, kvantitet och sammanhang för dessa verksamheter och kräver fördjupningsstudier.

3.GENOMFÖRANDE

Förslaget. En utveckling av Södra staden i enlighet med förslaget möjliggör tillkomsten av ett stort antal nya bostäder och arbetsplatser. I en fullskalig utbyggnad får området ett tillskott om 59 000 människor. Detta medför ett behov att bygga ut den befintliga sociala och tekniska strukturen i området. Vidare finns det behov att stärka och utveckla den sociala infrastrukturen.

Kulturnämndens synpunkter. Kulturnämnden välkomnar att förslaget uppmärksammar den sociala infrastrukturens betydelse för områdets utveckling och att ett större befolkningstillskott i området kommer innebära en ökad efterfrågan på olika funktioner relaterade till kultur. Behovet inkluderar såväl lokaler och anläggningar för kulturutövare som en institutionell struktur som ska tillgodose människors behov av kultur och fritid. Idag finns i området en museiinstitution - Medicinhistoriska museet. Utöver detta efterfrågas lokaler och anläggningar som svarar mot barn och ungas behov och som relaterar till deras fria tid.

Investeringsbehov (sid 47)

Förslaget. De investeringsbehov som en utbyggnad av Södra staden genererar är dels de behov som uppfyller någon form av basbehov och dels de behov som är relaterade till en eftersträvt kvalitetsnivå i enlighet med visionen. De identifierade investeringsbehoven tar avstamp i planförslaget och pekar ut ett investeringsbehov hos anläggningar för kultur.

Kulturnämndens synpunkter. Kulturnämnden välkomnar att ett investeringsbehov inkluderar även anläggningar för kultur och fritid. Anläggningar för kultur omfattar dels lokaler för utövare dels utrymmen som tillgängliggör kultur och fungerar som mötesplatser. Samordning och samlokalisering av funktioner och önskvärd kvantitet och kvalitet behöver utredas vidare. Investeringskostnader varierar beroende på om befintliga lokaler kan utnyttjas och graden av samutnyttjande.

Utöver detta finns ett behov att investera i lokaler för barn och ungas fria tid.

Nästa steg (sid 47)

Förslaget. Den fördjupade översiktsplanen och visionen ger grundförutsättningarna för utvecklingen. Nästa steg är att komma igång med fördjupningar för olika geografiska områden.

Kulturnämndens synpunkter. Nämnden välkomnar tydligheten i processen och förutsätter att kulturförvaltningen ses som en självklar medaktör.

Hållbarhet (sid 47)

Förslaget. Detta förslag omfattar en hållbarhetsstrategi för Södra staden. Denna beskrivs med följande tre utmaningar: värdesätt det unika, möjliggör de goda livet och tänka nytt. Nästa

steg är att i samband med planering av utvecklingsområden och offentliga rum konkretisera vad som behövs i olika planeringsskeden.

Kulturnämndens synpunkter. Kulturnämnden välkomnar ambitionen. Se inledande allmänna synpunkter om hållbar utveckling.

Markhushållning (sid 47)

Förslaget. Samutnyttjande av funktioner samlokalisering, klustring, multifunktionella ytor är en förutsättning för att inrymma alla funktioner och kvaliteter.

Kulturnämndens synpunkter. Kulturnämnden välkomnar ambitionen att eftersträva samutnyttjande. Hur samutnyttjande kan ske mellan kulturutövare och hos funktioner som tillgängliggör kultur behöver studeras närmare liksom möjligheten att tillskapa ett kulturcentrum. Samutnyttjande mellan barn- och ungas fritidsbehov och skolan behöver utredas.

Samverkansparter och finansieringsmodeller (sid 48)

Förslag. För att förverkliga visionen behövs samverkan mellan privata och offentliga aktörer. Det är viktigt att hitta former för ett långsiktigt samarbete.

Kulturnämndens synpunkter. Nämnden välkomnar förslaget. Traditionellt har det offentliga finansierat den kulturella infrastrukturen. Det finns idag också erfarenheter av nya samverkansformer och andra finansieringsmodeller. Dessa behöver studeras närmare innan man fattar ett beslut.

Offentliga platser (sid 48)

Förslaget. Strukturen för offentliga platser utvecklas och initialt handlar det om att komma igång med fördjupningsstudier för att säkra förutsättningarna för dessa platser. Arkitektävlingar pekas ut som ett bra instrument för att utveckla dessa områden.

Kulturnämndens synpunkter. Kulturnämnden välkomnar fördjupningsstudier och förutsätter att kulturförvaltning erbjuds möjlighet att medverka i studierna.

Tabell över investeringsbehov (sid 49)

Idrott och kultur

Förslaget. Bibliotek ?

Kulturnämndens synpunkter. Kulturell infrastruktur är den struktur som behövs för att utöva och utveckla kultur samt tillgängliggöra kultur för allmänheten. Den kulturella infrastrukturen omfattar såväl anläggningar, utrymmen institutioner. Vidare vill nämnden ge uppmärksamhet åt att det finns även ett investeringsbehov kopplat till barn- och ungas fritidsbehov. Följande

tilllägg nedan bör göras i tabell över investeringsbehov. Vad gäller de föreslagna nya funktionernas investeringsbehov vid olika utbyggnadsalternativ behöver detta utredas vidare.

Behov - nollalternativ

Kulturutövare

Lokaler för musikutövare

Lokaler för konstutövare

Tillgängliggöra kultur

Bibliotek

Scener

Museer

Barn- och ungas fria tid

Fritidsgårdar

Fritidsklubbar

Kulturskola

Förenings- och möteslokaler

Behov - utbyggnadsscenario 1. 16 000 bostäder

Kulturutövare

Lokaler för musikutövare

Lokaler för konstutövare

Tillgängliggöra kultur

Bibliotek

Scener

Barn- och ungas fria tid

Fritidsgårdar

Fritidsklubbar

Kulturskola

Förenings- och möteslokaler

Behov - utbyggnadsscenario 2. 20 000 bostäder

Kulturutövare

Lokaler för musikutövare

Lokaler för konstutövare

Tillgängliggöra kultur

Bibliotek

Scener

Museer

Barn- och ungas fria tid

Fritidsgårdar

Fritidsklubbar

Kulturskola

Förenings- och möteslokaler

Behov - utbyggnadscenario 3. 25 000 bostäder*Kulturutövare*

Lokaler för musik

Lokaler för konstutövare

Tillgängliggöra kultur

Bibliotek

Scener

Museer

Barn- och ungas fria tid

Fritidsgårdar

Fritidsklubbar

Kulturskola

Förenings- och möteslokaler

4.KONSEKVENSER**Konsekvenser av planförslaget (sid 52)**

Förslaget. En fördjupad översiktsplan redogör för planförslagets negativa och positiva konsekvenser. För att främja utvecklingen mot ett hållbart samhälle har bedömningen gjorts bred. 18 aspekter behandlas.

Kulturnämndens synpunkter. Nämnden väljer att nedan kommentera följande områden vilka återfinns under rubriken sociala och kulturella aspekter.

Rekreation

Förslaget. Fokuserar på möjligheter till återhämtning och positiva upplevelser i miljön

Kulturnämndens synpunkter. Med en utarmning av befintliga kulturvärden finns en risk att kulturens möjligheter att erbjuda platser för återhämtning och positiva upplevelser blir mindre.

Identitet

Förslaget. Fokuserar på människors uppfattning av sig själva i sammanhanget staden/samhället.

Kulturnämndens synpunkter. Identitet skapar både gemenskap och utanförskap. Människor väljer inte sin identitet utan väljer utifrån en identitet.

Landskaps- och stadsbild

Förslaget. Fokuserar på upplevelser av förståelse för och orienterbarhet i landskapet. Här ingår även samband och barriärer i bebyggelsemiljön.

Kulturnämndens synpunkter. Genom att den karaktärsfulla bebyggelsen i Ulleråker påverkas minska orienterbarheten i området under en längre tid.

Kulturmiljövården

Förslaget. Fokuserar på förståelsen av det historiska samhället och framför allt riksintresset för kulturmiljövården.

Kulturnämndens synpunkter. Det finns underlag som gör det möjligt att överväga miljöanpassade lösningar och att integrera kulturmiljövården och därigenom minska utbyggnadens negativa påverkan på befintlig kulturhistorisk bebyggelse (hållbar utveckling).

Konsekvenser och uppfyllelse (sid 59)

Förslaget. Fokuserar på miljö kvalitetsmålet *God bebyggd miljö*. Förslaget bedöms uppfylla kriterierna hos miljö kvalitetsmålet. Förslaget har bedömts svara upp mot det som bedömts vara de största utmaningarna i hållbarhetsstrategin, att värdesätta det unika i området.

Kulturnämndens synpunkter. Miljö kvalitetsmålet *God bebyggd miljö* innehåller ett antal preciseringar. En av dessa anger att det kulturella, historiska och arkitektoniska arvet i form av värdefulla byggnader och bebyggelsemiljöer samt platser och landskap ska bevaras, användas och utveckla. God hushållning är att respektera de strukturer och funktionssamband som betydelse för den byggda miljöns historia. De ska respekteras, tas tillvara och utvecklas (Prop 97/98 :145 Svenska miljömål). Detta framgår inte av förslaget.

Miljöbedömningar och miljökonsekvensbeskrivningar är redskap i arbetet för en god livsmiljö och en långsiktigt hållbar utveckling. En central bestämmelse för kulturmiljöaspekternas behandling i miljöbedömningar och miljökonsekvensbeskrivningar bygger på insikten om att kulturmiljöer har ett skyddsvärde och att människans rätt att förändra och bruka miljöerna är förenat med ett ansvar. Detta framgår inte av förslaget.

5.MEDBORGARDIALOG

Förslaget. Samverkan och kommunikation pekas ut som viktiga verktyg för utveckling av Södra staden. Bland de frågor som medborgarna har fått tillfälle att lämna synpunkter på rörde stadsliv (bl.a. dansbana, konserter och folkliv), allmänna platser (platser att hänga på, mötesplatser och granngemenskap). Två viktiga medskick har lämnats: Planera för helheten och värna mark och natur. Resultaten från dialogen visar att medborgarna vill ha en stad med blandad höjd som är anpassat efter områdets förutsättningar. Vidare har medborgarna uttalat

ett önskemål att kulturmiljöer bevaras och kombineras med ny arkitektur samt att konst ses som en grund för utvecklingen.

Kulturnämndens synpunkter : Nämnden välkomnar de tidiga dialoger som genomförts med medborgarna men frågar sig i vilken utsträckning deras synpunkter har lämnat avtryck i förslaget när det gäller kultur, fritid och kulturmiljöaspekterna.

6.UNDERLAG OCH BILAGOR

Bilaga 6 : Kulturmiljövärden

Förslaget. Omfattar en okommenterad karta som i färgskalor redovisar en sammantagen analys.

Kulturnämndens synpunkter. Den okommenterade kartbilagan är i detta fall otillräcklig för att förstå viktiga historiska strukturer och samband. Denna bör ersättas med den karta som redovisar de rekommendationer och riktlinjer som Upplandsmuseet och Karavan landskapsarkitekter lämnar i den utredning de genomförde på uppdrag av Uppsala kommun. Kartan återfinns på sid 126 i kulturmiljöutredningen.

Kulturnämnden

Peter Gustavsson
Ordförande

Ingela Åberg
Nämndsekreterare

Bifogas: Kulturmiljöutredningens rekommendationer och riktlinjer (sid 126)

Rekommendationer och riktlinjer

I bilden ovan har tre olika typer av områden markerats.

- Rött: bevarandebeskyddat område – exploatering är olämplig
- Grönt: kulturhistoriskt känsligt område – exploatering kan ske med stor varsamhet
- Blått: kulturhistoriskt mindre känsligt område.

Inom varje område kan det finnas byggnader och andra strukturer som är kulturhistoriskt värdefulla och därför kräver speciella hänsyn. Se värderingskartorna.

